

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

- Huolehdi, että mikrofonisi ja kamerasi ovat kiinni esitysten ajan.
- Keskustelukenttää voi käyttää kysymyksiin ja kommentointiin.
- Webinaari tallennetaan. Esitysmateriaali ja linkki tallenteeseen tulee hankkeen sivulle [Näyttötoiminnan laatu ja näytöissä osoitettu osaaminen - Karvi.fi](#)
- Selvityksen raportti on luettavissa: <https://karvi.fi/publication/nayttotoiminnan-laatu-ja-naytoissa-osoitettu-osaaminen>

Kohti tasalaatuisempaa näyttötoimintaa – Keskustelutilaisuus näyttötoiminnan laadun tuloksista 14.3.2023, klo 12.00-13.45

Ohjelma

Tilaisuuden avaus

Keskeisiä tuloksia ja johtopäätöksiä koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laadusta

Veera Hakamäki-Stylman & Paula Kilpeläinen, Karvi

Paneelikeskustelu: Mitä näyttötoiminnan tasalaatuisuuden edistämiseksi tulisi tehdä? Miten tästä eteenpäin?

Marko Aaltonen, OPH, Anne Ekroth, OKM, Riina Nousiainen, STTK, Jarmo Paloniemi, OSAO, Eemeli Rajala, OSKU ry

Kysymyksiä ja keskustelua

Yhteenvetoa keskustelusta ja tilaisuuden päätös

Kirsi Hiltunen, Karvi

Esityksen sisältö:

- Selvityksen taustaa ja tavoitteet
- Näyttöjen suunnittelu-, toteuttamis- ja arviointikäytännöt
- Näyttöjen arvosanat
- Yhteenvetoa ja johtopäätöksiä näyttötoiminnan laadusta

Selvityksen taustaa ja tavoitteet

- Selvitys oli osa OKM:n ja OPH:n koordinoimaa ammatillisen koulutuksen laatua ja tasa-arvoa parantavaa *Oikeus osata* –kehittämishjelmaa, joka toteutettiin vuosina 2020-2022
- Kehittämishjelman tavoitteena on ollut varmistaa, että kaikki ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat saavat hyvät perustaidot työtä, elämää ja elinikäistä oppimista varten sekä vankan ammattiosaamisen
- Kehittämishjelman yhtenä tavoitteena oli muun muassa selvittää kaikkien ammatillisen koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laatua ja näytöissä osoitettuja oppimistuloksia
- Selvitys toteutettiin ilman erillisiä tiedonkeruita ja siinä hyödynnettiin Karvin ja muiden tahojen toteuttamien arviointien ja selvitysten tuloksia, Koski-rekisteriä sekä kansallisia amis- ja työelämäpalautteita

Selvitys kattaa noin 350 000 opiskelijan suoritustiedot noin 1 400 000 näytöstä

SELVITYKSEN TAVOITTEET

Miten hyvin ammatillisen koulutuksen 1.1.2018 voimaantullut lainsäädäntö toteutuu koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnassa?

Miten näytöt suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteistyössä koulutuksen järjestäjien, opiskelijoiden ja työelämän kanssa?

Millaisia ovat näytöissä osoitetut oppimistulokset?

Mitkä ovat koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan vahvuudet ja kehittämistarpeet?

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Näyttöjen suunnittelu- ja toteuttamiskäytännöt

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma osana koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laadunvarmennusta

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma on lakisääteinen asiakirja, jossa koulutuksen järjestäjä kuvaa mm. osaamisen arvioinnin, näyttöjen suunnittelua, näyttöympäristöjen ja arvioijien valintaa koskevat periaatteet ([Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelma. Ammatilliset tutkinnot, yhteinen osa. - ePerusteet \(opintopolku.fi\)](#))

- Valtaosalla koulutuksen järjestäjistä (86 %) osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma on osa niiden laadunhallintajärjestelmää ja suunnitelma ohjaa melko kattavasti näyttöjen toteuttamista käytännössä
- Osalla koulutuksen järjestäjistä (14 %) arvioinnin toteuttamissuunnitelma ei kuitenkaan vielä ohjaa kovin kattavasti käytännön näyttötoimintaa, kuten näyttöjen suunnittelua, näyttöympäristöjen valintaa ja työpaikkaohjaajien perehdytystä.
- Arvioinnin toteuttamissuunnitelman koetaan ohjaavan erityisesti osaamisen arviointia.
- Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista puuttuvat usein perustellut syyt oppilaitosnäytöille sekä perustelut sille, missä tilanteissa näyttö arvioidaan ilman työelämän edustajaa

Näyttöjen suunnittelu

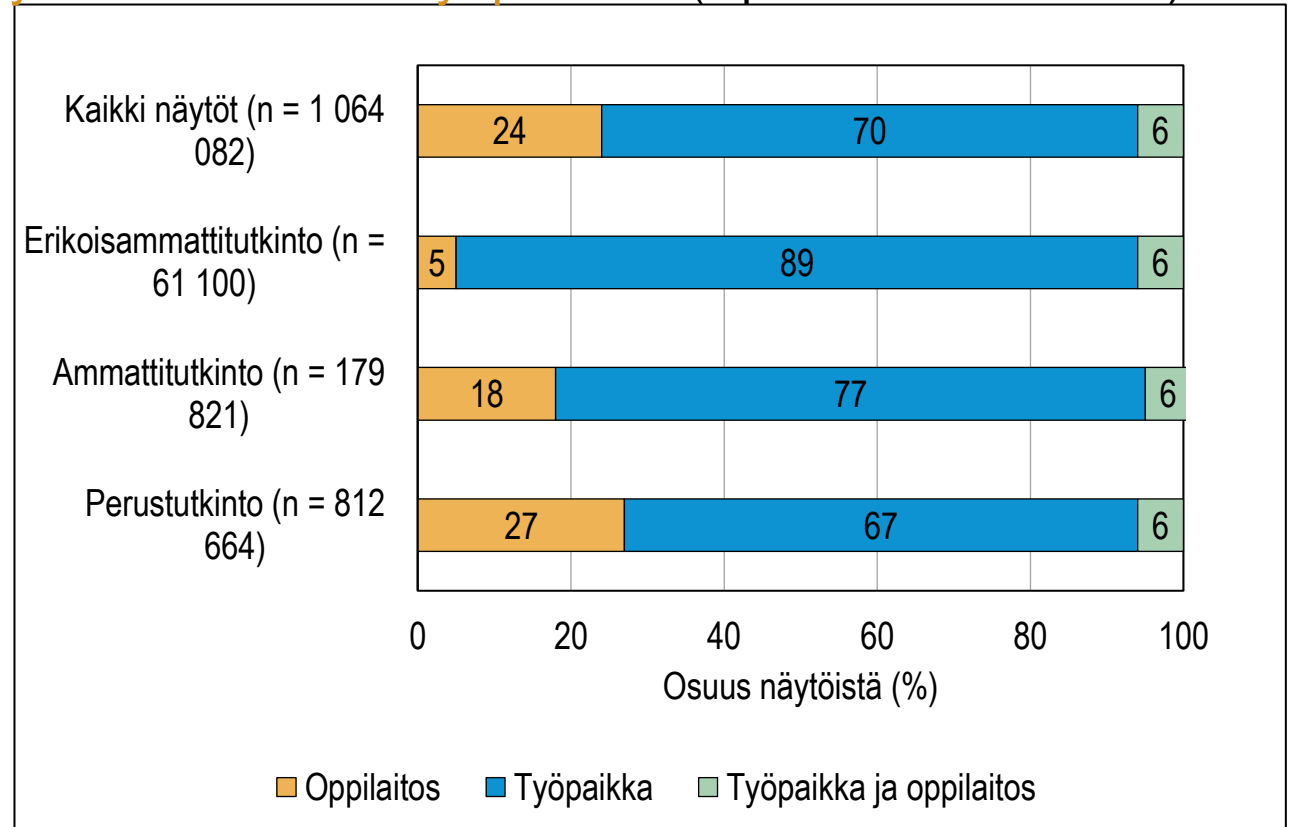
Koulutuksen järjestäjä vastaa näytön suunnittelusta ja suunnittelu tehdään yhdessä opiskelijan ja työpaikan edustajan kanssa. (Opetushallitus 2022a.)

- Näyttöjen suunnittelukäytännöissä on vaihtelua koulutuksen järjestäjien, alojen ja tutkintojen välillä
- Noin puolet (53 %) näytöistä suunnitellaan **aina** yhdessä opiskelijan, opettajan ja työelämän edustajan kanssa
- Kolmikantainen suunnittelu on yleisintä terveys- ja hyvinvointialoilla ja harvinaisinta maa- ja metsätalousaloilla.
- Opiskelijat ovat keskimäärin hyvin tyytyväisiä mahdollisuuksiinsa osallistua näyttöjen suunnitteluun (ka.4,3). Opiskelijoiden vastausten keskiarvot vaihtelevat järjestäjittäin 2,7 ja 4,3 välillä.
- Vajaa kymmenesosa (7 %) opiskelijoista arvioi, ettei ollut osallistunut näyttönsä suunnitteluun.
- Tyytyväisimpiä näyttöjen suunnitteluun ovat terveys- ja hyvinvointialojen sekä luonnontieteiden opiskelijat ja tyytymättömmimpiä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan opiskelijat
- Erikoisammattitutkinnon opiskelijat ovat perustutkinnon ja ammattitutkinnon opiskelijoita hieman tyytyväisempiä näyttöjen suunnitteluun osallistumiseen

Näyttöympäristöt tutkintotyypeittäin 2018-2022

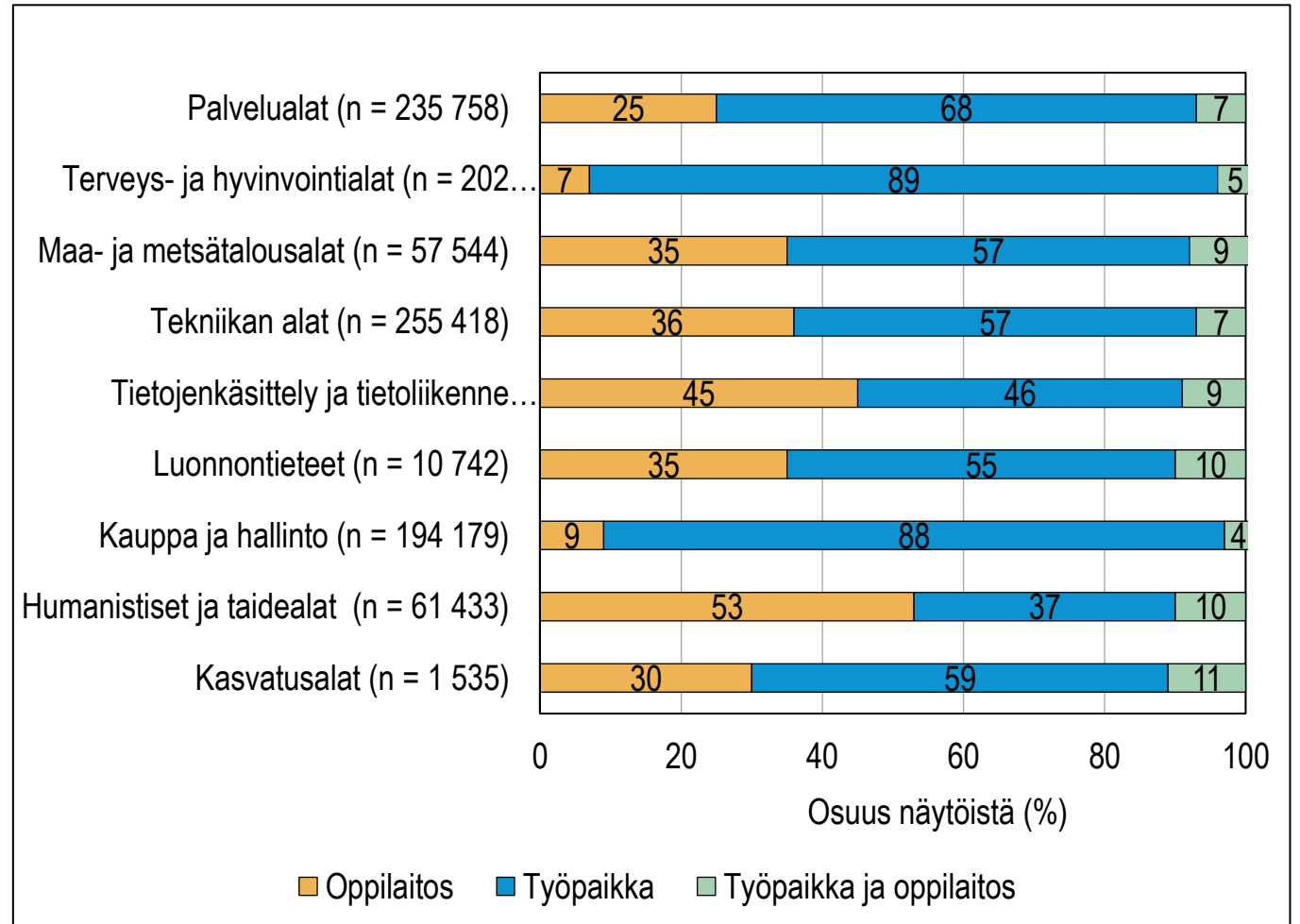
Ammatillisen koulutuksen lain mukaan näytöt toteutetaan työaikoilla käytännön työtilanteissa. Perustellusta syystä näyttö voidaan järjestää myös muualla kuin työpaikalla (Opetushallitus 2022b.)

- Suurin osa (70 %) kaikista näytöistä on toteutettu työpaikalla ja noin neljännes oppilaitosympäristöissä vuosina 2018–2022
- Erikoisammattitutkintojen näytöt suoritetaan pääsääntöisesti työpaikoilla
- Reilu neljännes perustutkintojen ja vajaa viidennes ammattitutkintojen näytöistä on suoritettu oppilaitoksessa

Näyttöympäristöt aloittain 2018-2022

- Näyttöympäristöissä on suurta vaihtelua alojen välillä sekä niiden sisällä eri tutkinnoissa
- Lähes kaikki terveys- ja hyvinvointialojen sekä kaupan ja hallinnon alan näytöt järjestetään työpaikoilla tai työpaikkojen ja oppilaitosten yhdistelmänäytteinä
- Enemmistö humanististen ja taidealojen sekä suuri osa myös tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan näytöistä toteutetaan oppilaitosympäristöissä
- Noin kolmannes maa- ja metsätalousalojen, tekniikan alojen, luonnontieteiden sekä kasvatustieteiden näytöistä on järjestetty oppilaitoksessa

Näyttöympäristöt tutkinnoittain 2018-2022

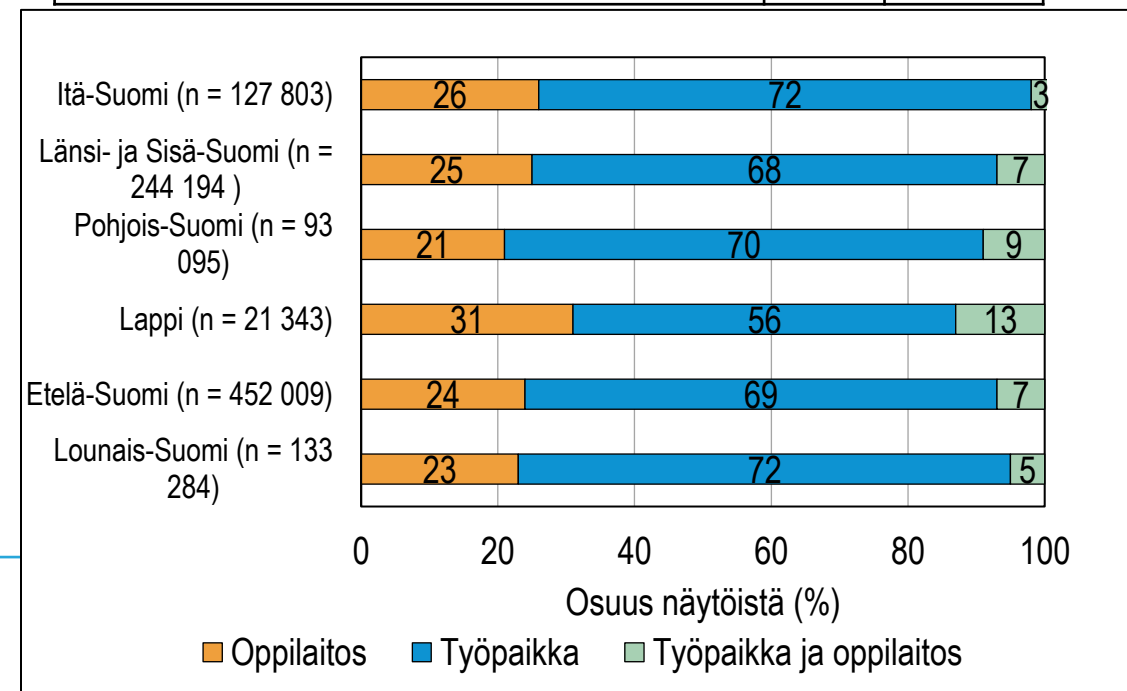
- Tutkintojen välillä on suurta vaihtelua näyttöympäristöissä
- Esimerkiksi valtaosa (yli 80 %) liiketoiminnan, prosessiteollisuuden, elintarvikealan, kasvatus- ja ohjausalan, sosiaali- ja terveysalan, matkailualan sekä ravintola- ja catering-alan perustutkintojen näytöistä toteutetaan työpaikoilla
- Eri alojen ja tutkintojen näyttöympäristöissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosien 2018–2022 aikana

Tutkintotyyppi	Tutkinnot, joissa enemmistö näytöistä oppilaitoksessa
Perustutkinto	media-alan ja kuvallisen ilmaisun, sirkusalan, kaivosalan, kone- ja tuotantotekniikan, lentokoneasennuksen, sähkö- ja automaatioalan, tekstiili- ja muotialan, kalatalouden, metsäalan, hammastekniikan, merenkulkualan pt:t
Ammattitutkinto	elintarvikejalostuksen, kalatalouden, porotalouden, hieronnan, terveysalan, liikuntapaikka-alan, merenkulkualan, turvallisuusalan at:t
Erikoisammattitutkinto	media-alan, esitys- ja teatteritekniikan, saamenkäsityöalan, laivasähkömestarin, tuotantotekniikan, kalatalouden, metsäalan, oikeustulkkauksen, liikuntapaikka-alan eat:t

Näyttöympäristöt koulutuksen järjestäjittäin / alueittain

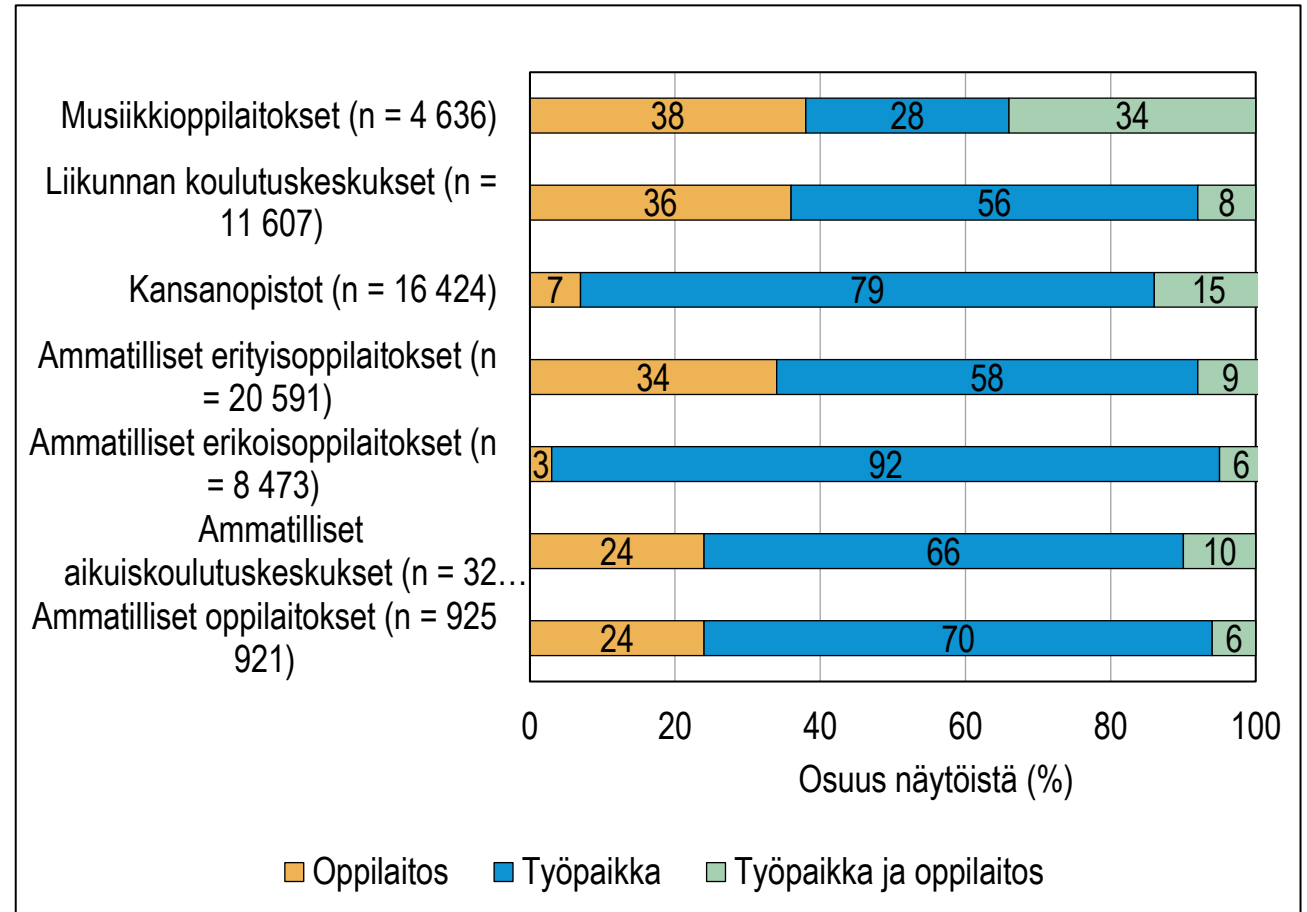
- Näyttöympäristöissä on suurta vaihtelua koulutuksen järjestäjien välillä
- Enemmistöllä järjestäjistä (61%) oppilaitoksessa toteutettujen näyttöjen osuus on alle neljänneksen
- Reilulla kymmenesosalla oppilaitosnäytöt ovat enemmistönä tutkinnosta tai alasta riippumatta
- Näyttöympäristöissä ei ole merkittäviä eroja koulutuksen järjestäjien sijainnin (AVI-alue) mukaan tarkasteltuna.
- Työpaikkanäytöt ovat enemmistönä kaikilla alueilla ja niiden osuus on pienin Lapin alueella toimivilla koulutuksen järjestäjillä.

Oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen osuus koulutuksen järjestäjillä (n = 122)	n	%
Alle 10 % näytöistä oppilaitoksessa	46	38
10–25 % näytöistä oppilaitoksessa	28	23
26–50 % näytöistä oppilaitoksessa	33	27
51–75 % näytöistä oppilaitoksessa	8	7
Yli 75 % näytöistä oppilaitoksessa	7	6
Yhteensä	122	100

Näyttöympäristöt oppilaitostyypeittäin 2018-2022

- Näyttöympäristöissä on jonkin verran vaihtelua oppilaitostyyppin mukaan tarkasteltuna
- Lukuun ottamatta musiikkioppilaitoksia, muissa oppilaitostyypeissä työpaikkanäytöt ovat enemmistönä.
- Ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa lähes kaikki (92 %) näytöt järjestetään työpaikalla.
- Liikunnan koulutuskeskuksilla ja erityisoppilaitoksilla reilu kolmannes näytöistä on järjestetty oppilaitoksessa

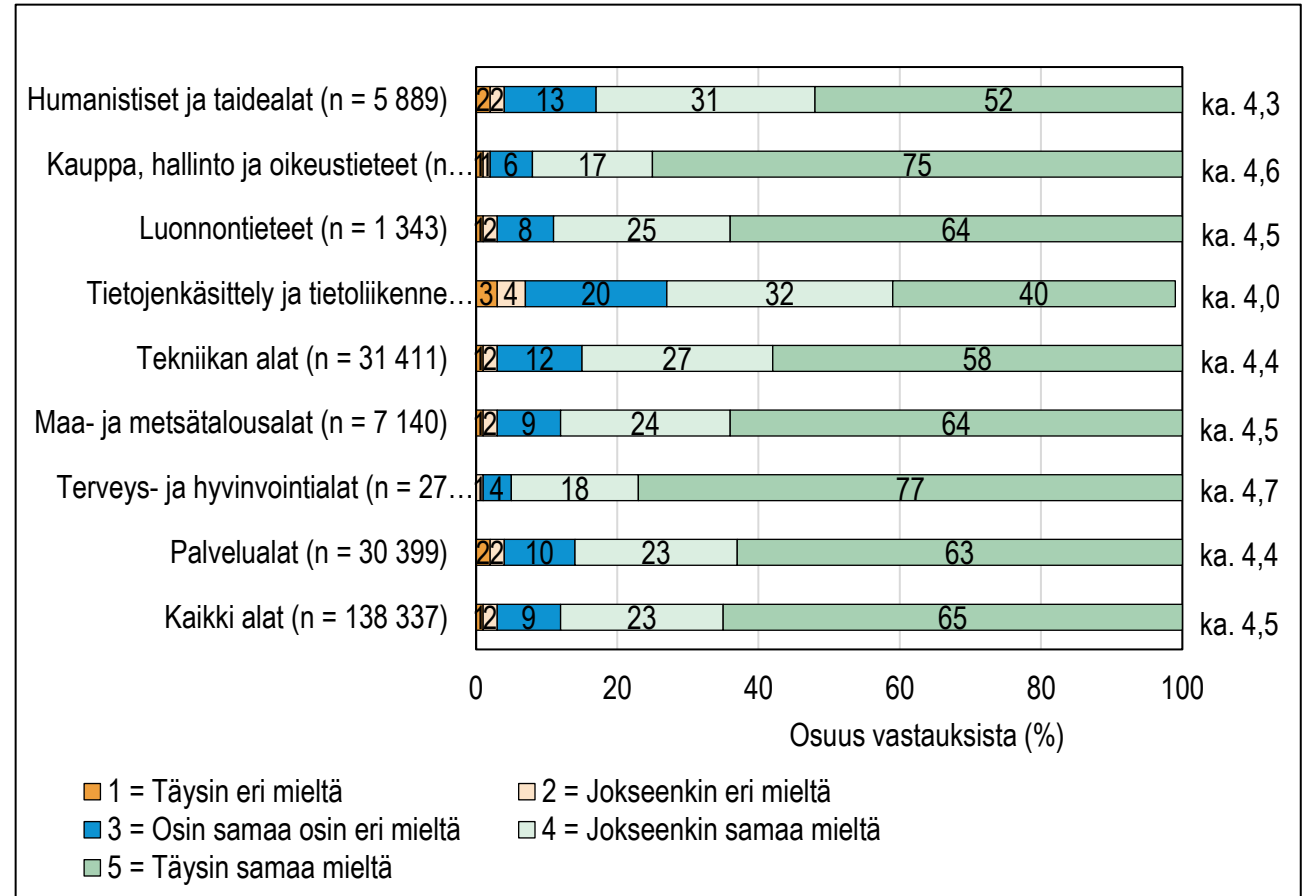

Syitä/perusteluja oppilaitosnäytöille

- työ- ja liikenneturvallisuuden varmistaminen
- potilas- ja asiakasturvallisuuden varmistaminen
- tietosuojasyyt
- opiskelijan alaikäisyys
- oppilaitosnäytöt ovat usein helpommin ja nopeammin organisoitavissa kuin työpaikalla järjestettävät näytöt
- pula tutkinnon tavoitteiden mukaisista työpaikoista
- tutkinnon osien laajuus suhteessa työpaikoilla tarjolla oleviin työtehtäviin
- opiskelijan puutteellinen kielitaito tai erityisen tuen tarve
- pitkät välimatkat työpaikoille

Näyttöjen toteuttaminen opiskelijoiden ja työelämän kokemana

- Suurin osa (88 %) opiskelijoista kokee, että näytöt ovat vastanneet todellisia työelämän tehtäviä
- Tyytyväisimpiä näyttöjen vastaavuuteen työelämän tehtäviin ovat terveys- ja hyvinvointialan opiskelijat, hieman tyytymättömämpiä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alan opiskelijat
- Opiskelijoiden vastausten keskiarvot vaihtelivat järjestäjittäin 3,2 ja 5,0 välillä.
- Työelämäpalautteen mukaan työpaikkaohjaajat ovat pääosin hyvin tyytyväisiä näyttöjen toteutukseen yhteistyössä oppilaitosten kanssa (ka. 4,4, asteikko 1-5), ei merkittäviä eroja alojen ja tutkintotyypin mukaan
- Työpaikkaohjaajien vastausten keskiarvot vaihtelivat järjestäjittäin 3,6 ja 4,8 välillä.

Opiskelijoiden kokemukset näyttöjen vastaavuudesta todellisiin työelämän tehtäviin amispalautteessa 1.7.2018–30.3.2022. (Lähde: Vipunen) (rahoituskausittain tarkasteltuna suuria muutoksia ei ollut tapahtunut opiskelijoiden vastausten keskiarvoissa vuosina 2018-2022)

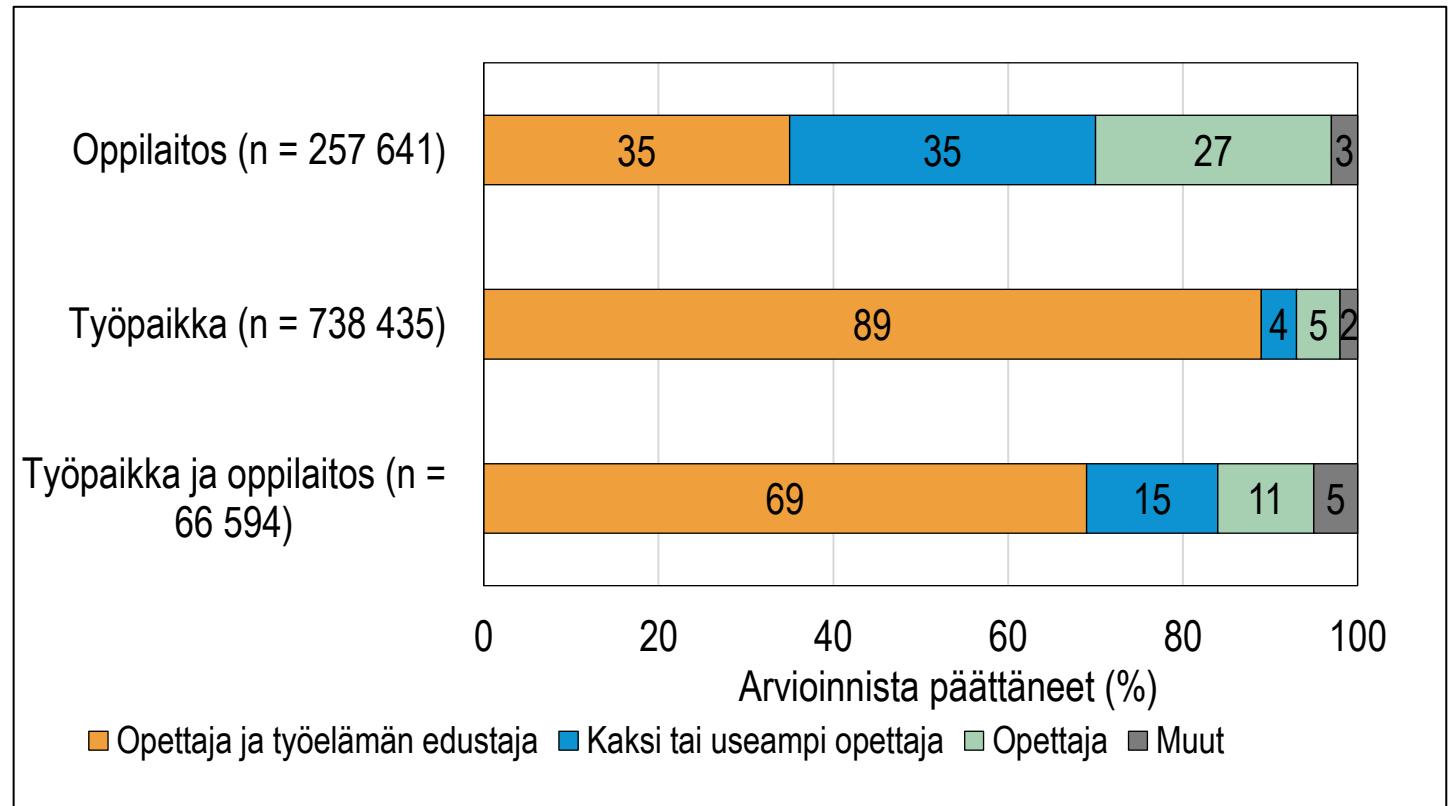
KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Näyttöjen arviointikäytännöt

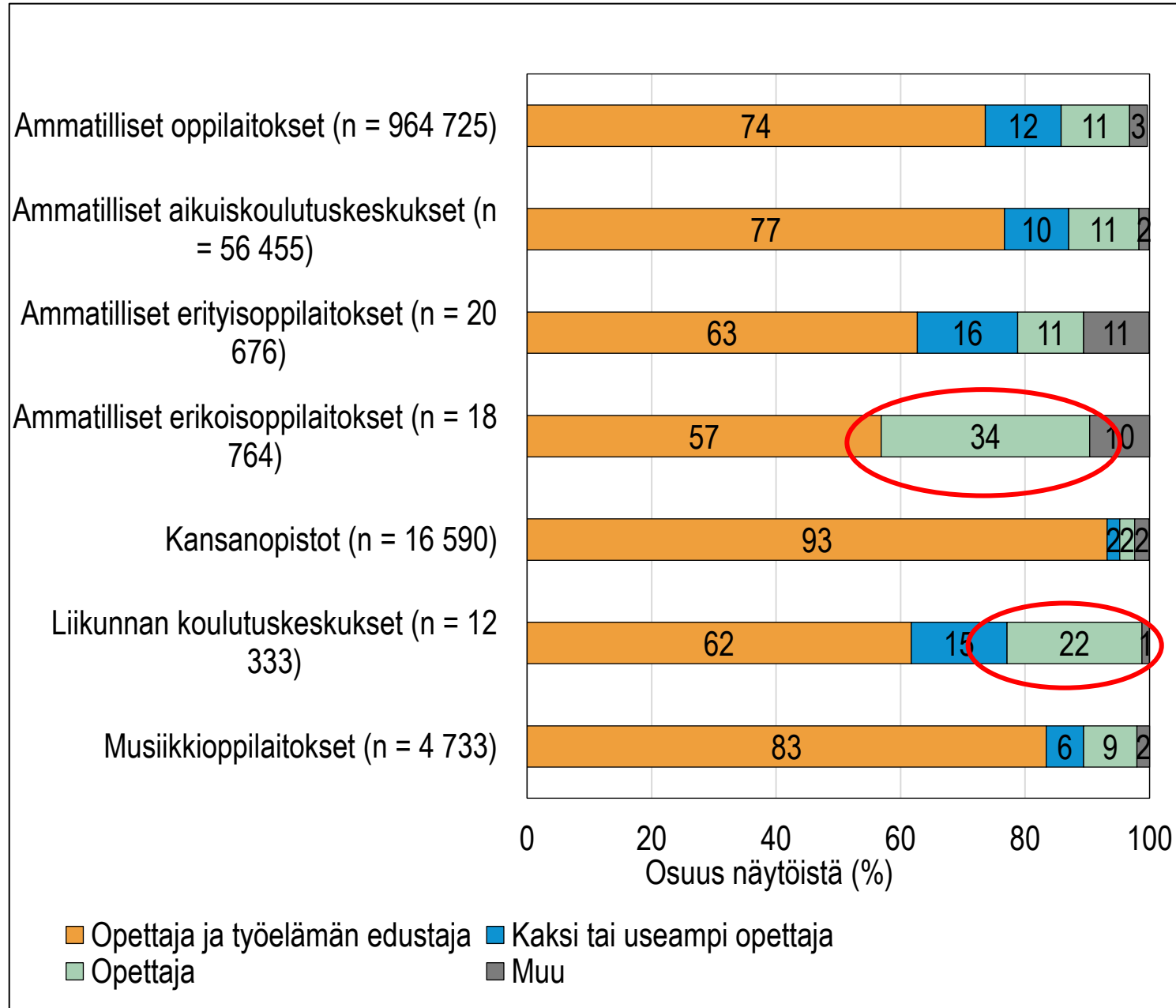
Näyttöjen arviointi

- Suurimmassa osassa näytöistä opettaja ja työelämän edustaja ovat päättäneet yhdessä näytön arvosanasta
- Lain edellyttämä kahden arvioijan osallistuminen näytön arvosanasta päättämiseen ei toteudu noin kymmenesosassa näytöistä
- Noin neljäsosa näytöistä on arvioitu ilman työelämän edustajaa
- Työelämän edustajat osallistuvat vain harvoin oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen arviointiin

Näytön arvioinnista päättäneet 2018-2022	n	%
Opettaja ja työelämän edustaja	838 227	73
Kaksi tai useampi opettaja	138 087	12
Yksi opettaja	130 359	11

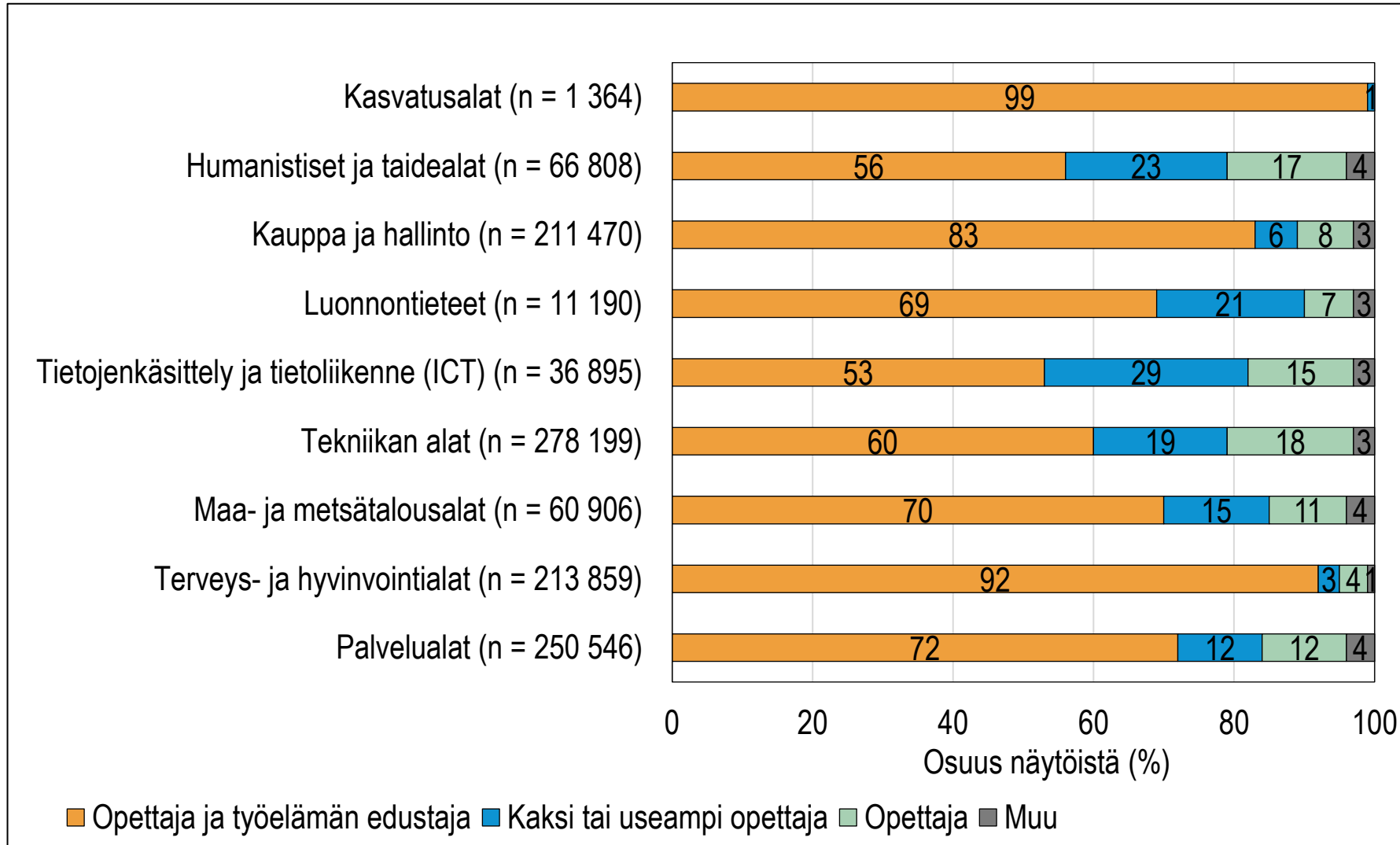
Näyttöjen arviointi oppilaitostyyppin mukaan

Opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus koulutuksen järjestäjillä (n = 129)

	Koulutuksen järjestäjät (n)	Koulutuksen järjestäjät (%)
Alle 10 %	7	5
10–25 %	4	3
26–50 %	7	5
51–75 %	43	33
Yli 75 %	68	53

Näyttöjen arviointi eri aloilla

- **Alojen sisällä tutkintojen välillä eroja**
- **Opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus:**
 - Perustutkinnoissa 70 %
 - Ammattitutkinnoissa 85 %
 - Erikoisammattitutkinnoissa 86 %

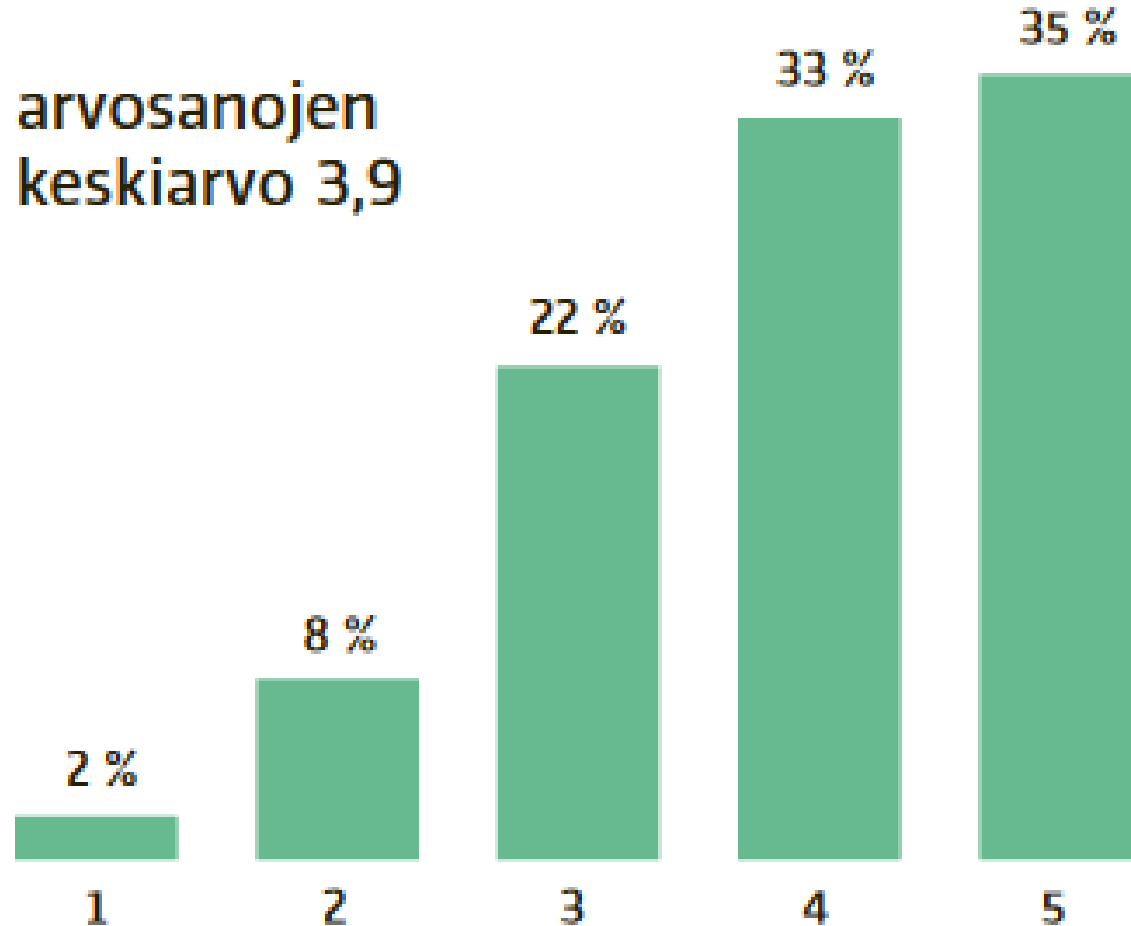

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Näyttöjen arvosanat

Näyttöjen arvosanat

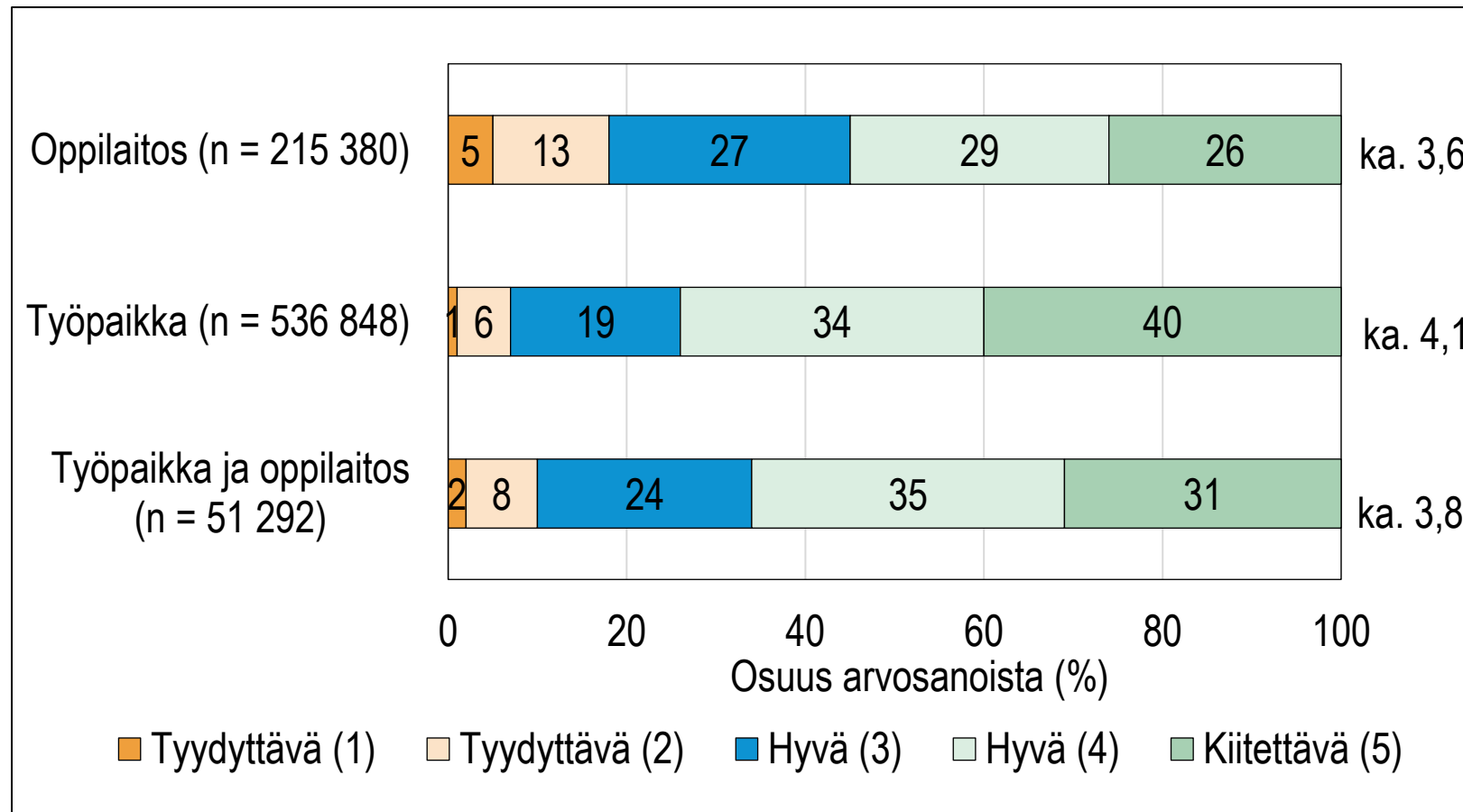
arvosanojen
keskiarvo 3,9

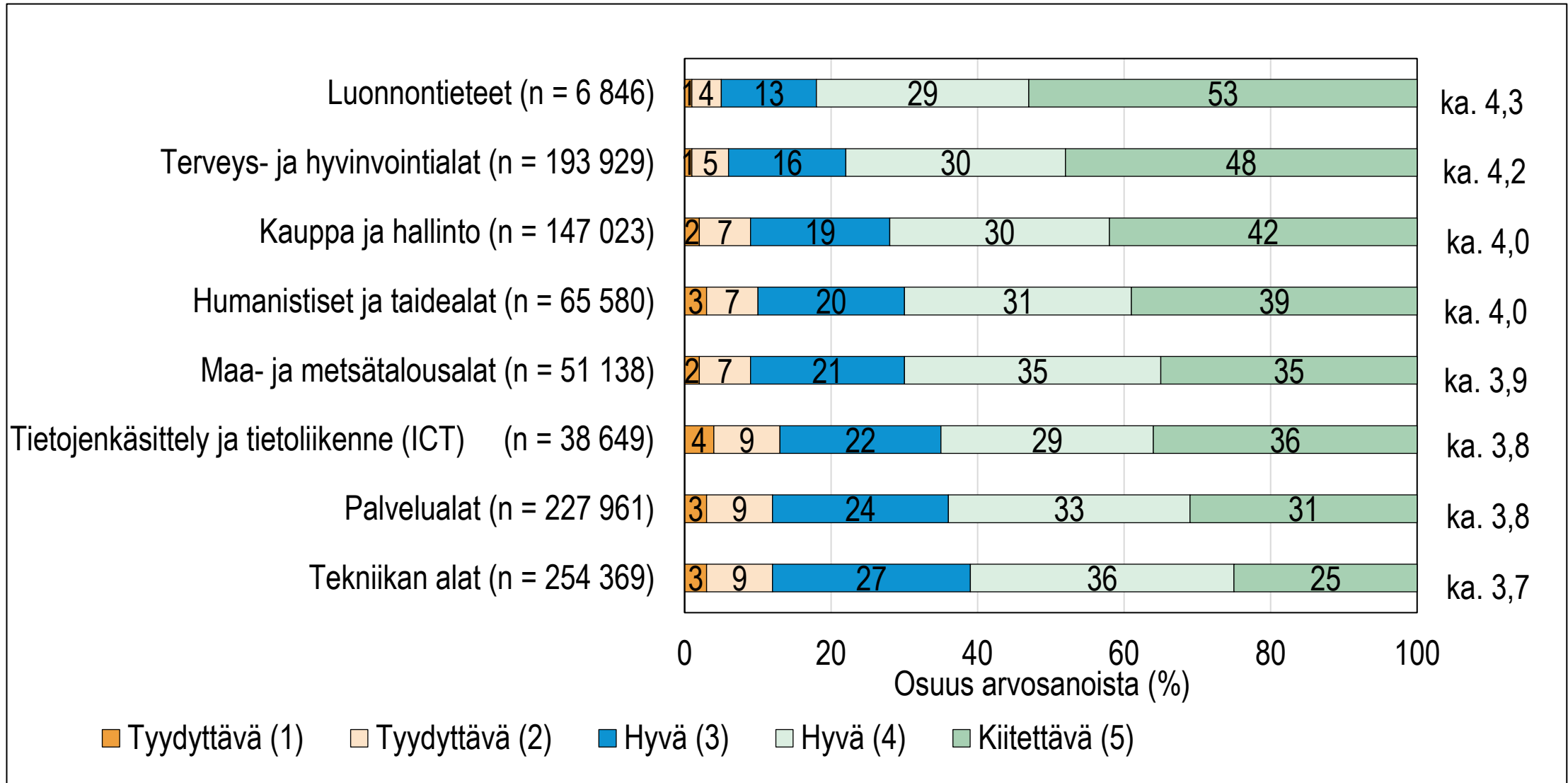
- Arvosanat keskimäärin erittäin hyviä
- Arvosanoissa ei merkittäviä eroja opiskelijan äidinkielen ja sukupuolen tai koulutuksen järjestäjän koon ja sijainnin mukaan tarkasteltuna

Näyttöjen arvosanat eri näyttöympäristöissä

Arvosanat keskimäärin parempia silloin kun näyttö järjestetään työpaikalla, ja kun työelämän edustaja osallistuu arviointiin

Näyttöjen arvosanat eri koulutusaloilla

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Työpaikkaohjaajien osaaminen

Työpaikkaohjaajien osaamisen varmistaminen ja kehittäminen

- Työpaikkaohjaajien osaamisen varmistaminen ja kehittäminen vaihtelee paljon koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen välillä ja se on edelleen iso haaste osalla koulutuksen järjestäjistä
- Suurin osa järjestäjistä (73 %) tarjoaa työpaikkaohjaajille säännöllisesti mahdollisuuksia ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämiseen
- Noin kymmenesosa järjestäjistä ei tarjoa top-ohjaajille säännöllisesti mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen
- Työelämäpalautteen mukaan top-ohjaajat ovat keskimäärin hyvin tyytyväisiä perehdytyksen riittävyyteen (ka. 4,1): noin 78 prosenttia TOP-ohjaajista koki saaneensa riittävästi perehdytystä näytön arviointiin ja noin 7 prosenttia ohjaajista koki, ettei oppilaitos ollut tarjonnut riittävästi perehdytystä näyttöjen arviointiin.
- Työpaikkaohjaajien vastausten keskiarvot perehdytyksen riittävyydestä vaihtelivat järjestäjittäin 2,9 ja 4,9 välillä
- Työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämiseen on käytössä monipuolisia menetelmiä ja erilaiset perehdytysmateriaalit, kuten oppaat, esitteet, Ohjaan.fi -sivusto sekä Parasta hankkeen -materiaalit ovat keskeisessä roolissa työpaikkaohjaajien perehdytyksessä.
- Työpaikkaohjaajien perehdytys tutkinnon perusteisiin ja osaamisen arviointiin on yleisempää kuin ohjaukseen ja osaamisen kehittymisen seurantaan perehdyttäminen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Yhteenvetoa ja johtopäätöksiä näyttötoiminnan laadusta

Yhteenvetoa ja johtopäätöksiä näyttötoiminnan laadusta (1/2)

- **Näyttöjen suunnittelu-, toteuttamis- ja arviointikäytännöissä on vaihtelua järjestäjittäin ja tutkinnoittain**
 - Näyttöjä ei aina suunnitella yhdessä opiskelijan, opettajan ja työelämän edustajan kanssa
 - Työpaikalla järjestettyjen näyttöjen osuus vaihtelee koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen välillä
 - Lain edellyttämä kahden arvioijan osallistuminen näytön arvosanasta päättämiseen ei toteudu kymmenesosassa näytöistä
- **Näyttöjen arvosanat ovat keskimäärin erittäin hyviä – arvosanoissa eroja näyttöympäristön ja arvioijien mukaan**
 - Arvosanoista reilu puolet on hyviä (3–4), reilu kolmannes kiitettäviä (5) ja noin kymmenesosa tyydyttäviä (1–2).
 - Arvosanoissa ei merkittäviä eroja opiskelijan äidinkielen ja sukupuolen sekä koulutuksen järjestäjän koon ja sijainnin mukaan tarkasteltuna
 - Arvosanat ovat keskimäärin parempia silloin, kun työelämän edustaja osallistuu arviointiin ja kun näyttö järjestetään työpaikalla

Koronapandemialla ei merkittäviä vaikutuksia näyttöympäristöihin, näyttöjen arviointiin ja arvosanoihin

Johtopäätöksiä näyttötoiminnan laadusta (2/2)

- **Työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaaminen vaihtelee paljon**
 - Työpaikkaohjaajien osaamisen varmistaminen ja kehittäminen vaihtelee paljon koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen välillä
 - Työpaikkaohjaajien osaamisen varmistaminen ja kehittäminen on edelleen iso haaste osalla koulutuksen järjestäjistä
 - Useilla koulutuksen järjestäjillä on monipuolisia ja vaihtoehtoisia tapoja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämiseen

- **Opiskelijoiden yhdenvertaisuus ei toteudu näyttötoiminnassa**
 - Kaikki opiskelijat eivät pääse näyttämään osaamistaan aidoissa työelämän tilanteissa ja työelämän arvioimana
 - Opiskelijan näytön arvosanaan vaikuttaa paljon se, missä hän osaamisensa näyttää ja kuka/ketkä näytön arvioivat
 - Työpaikkaohjaajien ohjaus ja arviointiosaaminen vaihtelee paljon, mikä vaikuttaa opiskelijan saaman ohjauksen laatuun, oppimiseen ja arvioinnin luotettavuuteen

Paneelikeskustelu

Mitä näyttötoiminnan tasalaatuisuuden edistämiseksi tulisi tehdä? Miten tästä eteenpäin?

- Yksikön päällikkö Marko Aaltonen, Opetushallitus
- opetusneuvos Anne Ekroth, Opetus- ja kulttuuriministeriö
- asiantuntija Riina Nousiainen, STTK
- kuntayhtymäjohtaja-rehtori Jarmo Paloniemi, OSAO
- pääsihteeri Eemeli Rajala, OSKU ry

Lähteet:

Opetushallitus 2022a. Eperusteet. Ohjeet ja materiaalit: Näytöt ja osaamisen arviointi. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opas/4343283/tekstikappale/4395828>

Opetushallitus 2022b. Osaamisen osoittaminen ja arviointi. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/osaamisen-osoittaminen-ja-arviointi>